

ΝΑΥΤΙΚΕΣ ΟΧΥΡΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ

Ημερολόγιον Ιωάννη Μεταξά:

11 Νοεμβρίου, Τετάρτη- 45η ημέρα πολέμου.

«Απόψε Μέγα Πολεμικόν συμβούλιον ένεκα Παπαδήμα ζητούντος δράσιν του στόλου στην Αδριατικήν. Εισηγήσις μου περί ανάγκης τηρήσεως στόλου δια Δωδεκάνησον (Ιδέ δηλώσεις μου αρχείον).»

12 Δεκεμβρίου, Πέμπτη-46η ημέρα πολέμου.

«Δεύτερον πολεμικόν συμβούλιον τακτοποιείται με τας βλέψεις των ναυτικών. Μόνο επιμονή μου αποφασίζεται δευτέρα ναυτική επιδρομή.»

Πληροφορίες για την δράση του Ναυτικού κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο έχουμε από πολλές πηγές αφ' ενός των πρωταγωνιστών Ναυάρχων που άφησαν γραπτά τα απομνημονεύματά τους και αφ' ετέρου των παρόντων εκείνη την εποχή και αργότερα δημοσιογράφων και ιστορικών, που αναδίφησαν τα αρχεία του στρατού και των Γ.Α.Κ. μεταγενέστερα και κατέγραψαν βάσει ιστορικών στοιχείων και γενικής βιβλιογραφίας την ιστορία.

Με ιδιαίτερο ενδιαφέρον διαβάζουμε το έργο που άφησε για την εποχή ο δημοσιογράφος, συγγραφέας ιστορικός και τελικά ακαδημαϊκός Σπύρος Μελάς [1], που έζησε και γνώρισε πρόσωπα και πράγματα, κατέγραψε προσωπικές εμπειρίες ξεκινώντας από τους Βαλκανικούς Πολέμους που ήταν παρών, όπως και στους δύο παγκοσμίους πολέμους, με ιδιαίτερα γλαφυρή πέννα. Έτσι το βιβλίο του «**Η ΔΟΞΑ ΤΟΥ 40 ΣΤΑ ΒΟΥΝΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΠΕΛΑΓΑ**» [2], έχει ιδιαίτερη αξία ως ιστορική καταγραφή και ως εξαιρετικό λογοτεχνικό κείμενο.

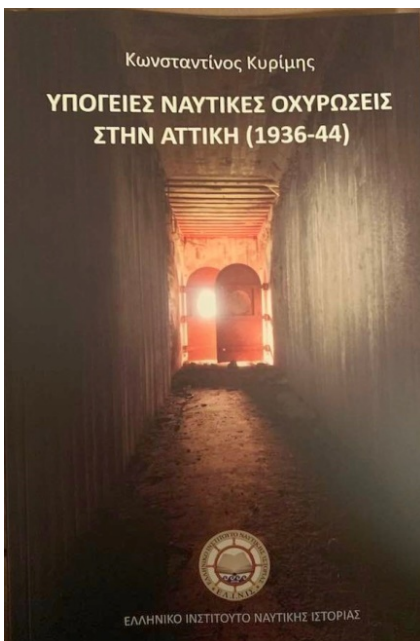
Στο κατάλογο περιεχομένων αυτού του βιβλίου συναντούμε τρία ιδιαίτερου ενδιαφέροντος κεφάλαια. Τα δύο αφορούν τα σημαντικά Μεγάλα Ναυτικά Συμβούλια που έλαβαν χώρα μετά την 28η Οκτωβρίου 1940, το πρώτο την 11η Νοεμβρίου 1940 και το δεύτερο την 11η και 12η Δεκεμβρίου 1940, με πλήρη καταγραφή και επί λέξει τους διαλόγους των παρόντων.

Τα συμβούλια αυτά έγιναν με την παρουσία της Α. Μ. του Βασιλέως Γεωργίου Β' και της Α.Β.Υ. Διαδόχου Παύλου και του Πρωθυπουργού και Υπουργού και των τριών Στρατιωτικών Υπουργείων Ιωάννη Μεταξά, του Αρχηγού του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού, Ναυάρχου Σακελλαρίου και του Αρχηγού του Στόλου Ναυάρχου Καββαδία [3], οι οποίοι φρόντισαν επιπλέον να αφήσουν απομνημονεύματα του κατά θάλασσα αγώνα του Βασιλικού Ναυτικού. Σε αυτά τα συμβούλια ελήφθησαν οι αποφάσεις της δράσης του Βασιλικού Ναυτικού που μέχρι εκείνη την ημερομηνία ήταν υπεύθυνο να συνδράμει μόνο με ασφαλείς μεταγωγές του στρατού και την κατασκευή που ήδη πολύ νωρίτερα είχε ολοκληρωθεί αντιαεροπορικών παρατηρητηρίων σε όλο τον ελληνικό χώρο όπως και με την έναρξη του πολέμου την ναρκοθέτηση σε κάθε σημείο που έπρεπε να προφυλαχθούν περιοχές και λιμάνια από τυχόν επιθέσεις από την θάλασσα. Γεγονός που όπως ήταν φυσικό είχε

μείνει μυστικό από το ευρύ κοινό και έτσι ο κόσμος διερωτάτο εκείνη την εποχή μετά την 28η Οκτωβρίου γιατί δεν ακούγεται το έργο του ναυτικού όταν στα ελληνικά βουνά αντιλαλούσαν οι νίκες του ελληνικού Στρατού. Ποιά ήταν η ουσιαστική συμμετοχή και συμβολή του ναυτικού στον πόλεμο.

Στο συμβούλιο επίσης της 11ης και 12ης Δεκεμβρίου, όπως καταγράφει όλα όσα ακούστηκαν ο Σπύρος Μελάς ακούστηκε και η εισαγωγική ομιλία του Πρωθυπουργού-Στρατηγού Ι. Μεταξά να στρέφει την προσοχή των υπευθύνων του Στόλου στην αναγκαιότητα να είναι έτοιμοι για Ναυτική επέμβαση στα Δωδεκάνησα και να μην εξαντλούν όλες τις δυνατότητες του στόλου στο να παρεμποδίζουν την μεταφορά ιταλικών εφοδίων στα στενά του Οτράντο προς Αλβανία. Ήταν η δεύτερη φορά που επίσημα αναφερόταν ότι ο στρατηγικός του στόχος, αφού η Ελλάδα αναγκαστικά μπήκε στον πόλεμο παρά την επιθυμία της να μείνει ουδέτερη, ήταν τα Δωδεκάνησα όπως είχε αναφέρει και στις 30 Οκτωβρίου 1940, στους ιδιοκτήτες και αρχισυντάκτες του Αθηναϊκού τύπου.[4]

Τα χρόνια πέρασαν και λίγοι πλέον ασχολούνται με την ιστορία του πολέμου του 1940 ερευνητικά ή αποδίδοντας την ιστορική του σημασία ακόμα και ως προς την ενσωμάτωση των Δωδεκανήσων [5]. Στις ημέρες μας συνήθως οι συζητήσεις και οι ομιλίες στρέφονται σε επαναλήψεις τυπικές σε κάθε επέτειο, ορισμένες δε φορές και με πολιτική κάλυψη προκειμένου να συσκοτίσουν και όχι να φωτίσουν τους άθλους εκείνης της εποχής και στην καλύτερη περίπτωση να επαναλάβουν τυπικά όσα έχουν γίνει ήδη γνωστά.

Κάποιοι όμως νέοι Έλληνες με ανήσυχο πνεύμα και χωρίς την επίσημη ιδιότητα του ιστορικού, από καιρό ερευνούν όσα οι ιστορικοί ή ο στρατός δεν έχει κάνει ακόμα. Την εβδομάδα αυτή και συγκεκριμένα 81 χρόνια μετά τον πόλεμο και τα Μεγάλα Ναυτικά Συμβούλια του Δεκεμβρίου του 1940 παρουσιάζεται στο ευρύ κοινό η έρευνα και το αποτέλεσμα της, το βιβλίο του Κωνσταντίνου Κυρίμη, με τίτλο **«Υπόγειες Ναυτικές Οχυρώσεις στην Αττική»** όπου με πλήρη τρόπο καταγράφεται η κρυφή και απόρρητα μυστική σελίδα της Ιστορίας του Βασιλικού Ναυτικού του 1940 ως συμβολή στον πόλεμο του 1940, μία άγνωστη παράμετρος που είχε αφήσει την απορία στον κόσμο τότε για την φαινομενική απραξία του Ναυτικού. Δεν είναι η πρώτη φορά που μας εκπλήσσουν οι έρευνες του Κωνσταντίνου Κυρίμη που ήδη κυκλοφορούν τρεις δημοσιευμένες έρευνες του για τα καταφύγια της Αττικής, που τώρα ολοκληρώνονται με αυτήν την λεπτομερή εργασία και αποτύπωση του εντυπωσιακού έργου του βασιλικού Ναυτικού.

Το θέμα αυτό των παρακτίων οχυρών προβάλλει εξ' άλλου ιδιαίτερα και ο ακαδημαϊκός Σπύρος Μελάς στο δικό του βιβλίο με τον τίτλο «Παραλιακά Οχυρά». Όμως δεν αφήνει να εννοηθεί ότι γνωρίζει πολλά σχετικά πλην των θέσεων τους.

Στο βιβλίο του Κωνσταντίνου Κυρίμη, που είναι το τέταρτο κατά σειρά που αφορά τα υπόγεια έργα και τα καταφύγια της Αττικής στον πόλεμο των Ελλήνων του 1940, ενάντια στο ύπουλο εισβολέα, θα παρουσιαστεί την Τετάρτη 15 Δεκεμβρίου στο Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη, συναντούμε την απάντηση για το τιτάνιο έργο που επιτελέστηκε τότε. Πως και με τι μέσα κτίστηκαν. Με προσοχή στην καταγραφή και την ερμηνεία των ελάχιστων ερειπίων που υπάρχουν σήμερα ο Κ. Κυρίμης λύνει με

την βοήθεια αρχειακού υλικού από τον στρατό και τα ΓΑΚ , στα οποία έχει κατατεθεί το αρχείο του Ιωάννη Μεταξά από το 1970, και απαντά στα τεχνικά μυστικά εκείνης της εποχής.

Με ιδιαίτερη χαρά υποδεχόμαστε το νέο βιβλίο που αποτελεί ένα ακόμα βήμα στην καθιέρωση της «στρατιωτικής αρχαιολογίας» και στην δυνατότητα τα έργα του πολέμου να γίνονται επισκέψιμοι αρχαιολογικοί χώροι και μαθήματα για τις νεώτερες γενεές.

Ανάρτηση στο Facebook 13 Δεκεμβρίου 2021 Ημερολόγιο Ιωάννη Μεταξά:

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

[1] Σπύρος Μελάς, [«ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΡΥΤΣΑΝ, Η ΠΡΩΤΗ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΡΙΑΚΗ»](#)

<https://ioannismetaxas.gr/Varius/KoruTsana%20Spuros-Melass%20grafei%20apo%20to%20Metwpo-archeio%20ESTIAS.pdf>

[2] Σπύρος Μελάς, [«Η ΔΟΞΑ ΤΟΥ 40 ΣΤΑ ΒΟΥΝΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΠΕΛΑΓΑ»](#)

<https://ioannismetaxas.gr/H%20DOXA%20TOY%2040.pdf>

[3] Η αναφορά έχει λεπτομερώς καταγραφεί και στα πρακτικά που έχουν εκδοθεί στο έργο του [Ναυάρχου Δημητρίου Φωκά](#), (σελ 173-180).

[https://ioannismetaxas.gr/Dodecanisa%20Naftiko%20Polem%20Fokas%20YEN.pdf?fbclid=IwAR3LInumesiLGyZ7JCwBeH8enU8Q1wzAaVFA0uXgH0alaHCufwQLzFTfRMY \)](https://ioannismetaxas.gr/Dodecanisa%20Naftiko%20Polem%20Fokas%20YEN.pdf?fbclid=IwAR3LInumesiLGyZ7JCwBeH8enU8Q1wzAaVFA0uXgH0alaHCufwQLzFTfRMY))

[4] [«Συνέντευξιν του Ι. Μεταξά προς τους ιδιοκτήτας και αρχισυντάκτας του αθηναϊκού τύπου εις το Γενικό Στρατηγείο, 30 Οκτωβρίου 1940»](#)

[\(https://www.ioannismetaxas.gr/Anakoinosis%20I.Metaxa%20pros%20Idioktitas%20Athinaiko%20Tyrou.pdf](https://www.ioannismetaxas.gr/Anakoinosis%20I.Metaxa%20pros%20Idioktitas%20Athinaiko%20Tyrou.pdf)

[5] [Δωδεκάνησα Ιστορία ... Ενσωμάτωσης και ο Νόμος 1948 Ν/518](#)

<https://ioannismetaxas.gr/Dodekanisa.pdf?fbclid=IwAR16qdWOFyBJCNMtW3iOWfNjhiY1U8i5U5eDIUcbk1u1lvm2ZFnrOHmanOU>